

OBEC SMILNO

Smernica č. 5/2019

**o postupe pri podávaní, preverovaní
a evidovaní podnetov oznamovateľov
protispoločenskej činnosti**

Dátum účinnosti: od 1.10.2019

Ruší sa smernica: XXXX

Zodpovedný: Bc. Vladimír Baran

Táto smernica je vypracovaná v zmysle zákona č. 54/2019 Z. z. o ochrane oznamovateľov protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ochrane oznamovateľov protispoločenskej činnosti“), ktorý upravuje podmienky poskytovania ochrany v pracovnoprávnom vzťahu v súvislosti s oznamovaním kriminality alebo inej protispoločenskej činnosti, upravuje práva a povinnosti osôb pri oznamovaní.

Článok I. Rozsah pôsobnosti

1. Smernica obce Smilno, Smilno 194, 086 33, IČO: 00 322 571, upravuje postup pri podávaní, preverovaní a evidovaní podnetov oznamovateľov protispoločenskej činnosti v súlade so zákonom č. 54/2019 Z. z. o ochrane oznamovateľov protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov (*ďalej len „zákon o ochrane oznamovateľov“*).
2. Obec Smilno, ako orgán verejnej moci, vydáva túto smernicu podľa § 10 a nasl. zákona o ochrane oznamovateľov.
3. Smernica je záväzná pre všetkých zamestnancov obce Smilno. Všetci zamestnanci sú povinní riadiť sa pri podávaní, preverovaní a evidovaní podnetov oznamovateľov protispoločenskej činnosti touto smernicou, zákonom o ochrane oznamovateľov a súvisiacimi právnymi predpismi.
4. Smernica upravuje postup pri:
 - a) podávaní oznámení;
 - b) preverovaní oznámení a oprávneniach zodpovednej osoby pri preverovaní oznámení;
 - c) zachovaní mlčanlivosti o totožnosti oznamovateľa;
 - d) evidovaní oznámení;
 - e) oboznamovaní oznamovateľa s výsledkom preverenia jeho oznámenia;
 - f) spracúvaní osobných údajov uvedených v oznámení.

Článok II. Základné pojmy

1. **Oznamovateľom** je fyzická osoba, ktorá v dobrej viere urobí oznámenie orgánu príslušnému na prijatie oznámenia (prokurátor, správny orgán), Úradu na ochranu oznamovateľov alebo zamestnávateľovi.
2. Oznamovateľom môže byť:
 - a) zamestnanec obce;
 - b) blízka osoba oznamovateľa, ktorá je v pracovnoprávnom vzťahu k obci;
 - c) zamestnanec zamestnávateľa, ktorý je závislou osobou vo vzťahu k obci;
 - d) blízka osoba oznamovateľa, ktorá je v pracovnoprávnom vzťahu k tomu istému zamestnávateľovi, ktorý je závislou osobou vo vzťahu k obci;
 - e) zamestnanec zamestnávateľa, ktorý je založený alebo zriadený obcou;
 - f) blízka osoba oznamovateľa, ktorá je v pracovnoprávnom vzťahu k tomu istému zamestnávateľovi, ktorý je založený alebo zriadený obcou.
3. **Pracovnoprávnym vzťahom** je pracovný pomer, obdobný pracovný vzťah (dohoda o vykonaní práce, dohoda o pracovnej činnosti, dohoda o brigádnickej práci študentov), štátnozamestnanecký pomer alebo služobný pomer.
4. **Konaním v dobrej viere** sa rozumie konanie fyzickej osoby, ktorá vzhľadom na okolnosti, ktoré sú jej známe, a vedomosti, ktoré v čase oznámenia má, sa dôvodne domnieva, že uvádzané skutočnosti sú pravdivé; pri pochybnostiach sa konanie považuje za konanie v dobrej viere, dovtedy, kým sa nepreukáže opak.

5. **Blízkou osobou** sa rozumie manžel/ka, súrodenec, rodič, dieťa, vnúča, starý rodič, pravnúča, prarodič.
6. **Zamestnávateľom v zmysle tejto smernice sa rozumie aj organizácia zriadená obcou Smilno** ako je Základná škola s materskou školou Smilno.
7. **Závislou osobou** vo vzťahu k obci sa rozumie napr. každý podnikateľský subjekt, ktorý je jej dodávateľom.
8. **Oznámením** je uvedenie skutočností, o ktorých sa oznamovateľ dozvedel v súvislosti s výkonom svojho zamestnania, povolania, postavenia alebo funkcie alebo v súvislosti s činnosťou vo verejnom záujme a ktoré sa týkajú akejkoľvek protispoločenskej činnosti. Oznámenie sa stáva **kvalifikovaným oznámením**, pokiaľ môže prispieť alebo prispelo k objasneniu závažnej protispoločenskej činnosti alebo k zisteniu alebo k usvedčeniu jej páchatel'a.
9. **Závažnou protispoločenskou činnosťou** sa rozumie:
 - a) trestný čin poškodzovania finančných záujmov EÚ podľa § 261 až § 263 Trestného zákona (ďalej len "TZ"), trestný čin machinácií pri verejnom obstarávaní a verejnej dražbe podľa § 266 až 268 TZ, trestné činy verejných činiteľ'ov podľa § 326 až 327a TZ alebo trestné činy korupcie podľa § 328 až 336b TZ;
 - b) trestný čin, za ktorý TZ ustanovuje trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby prevyšujúcou 3 roky;
 - c) správny delikt, za ktorý možno uložiť pokutu s hornou hranicou určenou výpočtom, alebo
 - d) správny delikt, za ktorý možno uložiť pokutu s hornou hranicou vo výške najmenej 30 000 €.
10. **Zodpovednou osobou** je Ing. Marek Horbaj, hlavný kontrolór obce;
Kontakt: ou@smilno.sk, telefón: 054/4798202

Článok III.

Spôsob podávania oznámení

1. Oznámenie možno podať písomne, ústne do zápisnice (Príloha č. 1 smernice), emailom a telefonicky.
2. **Písomné oznámenie** (Príloha č. 4 smernice) sa podáva zodpovednej osobe alebo do podateľne obce, ktorá je povinná doručené oznámenie bezodkladne odovzdať zodpovednej osobe.
3. Oznámenie **ústnou formou** do zápisnice možno uskutočniť u zodpovednej osoby.
4. Oznámenie **emailom** je možné uskutočniť na adresu zodpovednej osoby: ou@smilno.sk. Oznámenia prijaté prostredníctvom emailu, ktoré prijala osoba odlišná od zodpovednej osoby, je táto osoba povinná bezodkladne postúpiť na vybavenie zodpovednej osobe.
5. **Telefonické oznámenie** je možné uskutočniť na telefónnom čísle zodpovednej osoby: 054/4798202. Hovory na linku podľa predchádzajúcej vety sa zaznamenávajú a oznamovateľ je o tejto skutočnosti vopred informovaný automatizovanými prostriedkami.
6. Vyššie uvedený email a telefonická linka sú prístupné pre oznamovateľov **nepretržite**. Potvrdenie o prijatí oznámenia dostanú do 12 hodín od ich prijatia alebo zaznamenania.
7. Ďalšie zákonné možnosti podávania oznámení protispoločenskej činnosti a detaily k ochrane oznamovateľ'ov sú uvedené v Prílohe č. 5 smernice.

Článok IV.

Preverovanie oznámení a oprávnenia zodpovednej osoby

1. Na preverovanie oznámení je príslušná zodpovedná osoba podľa čl. II. bod 10. smernice.
2. Pri prešetrovaní oznámenia sa vychádza z jeho obsahu, bez ohľadu na jeho označenie.
3. Ak z obsahu oznámenia vyplýva, že oznámením je iba časť tohto podania, podľa tohto predpisu sa prešetří len príslušná časť podania. Zvyšné časti podania sa vybavujú podľa režimu, pod ktorý spadajú (napr. sťažnosť podľa zákona č. 9/2010 Z. z. o sťažnostiach alebo sťažnosť podľa § 13 ods. 6 zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonníka práce v znení neskorších predpisov).
4. Pokiaľ z obsahu oznámenia vyplýva, že nejde o oznámenie podľa tejto smernice, ale na vybavenie podania je príslušný iný orgán, zodpovedná osoba podanie bezodkladne postúpi tomuto orgánu. O tejto skutočnosti bezodkladne informuje oznamovateľa, s výnimkou anonymného podnetu.
5. Zodpovedná osoba je povinná preveriť oznámenie najneskôr do 90 kalendárnych dní od jeho prijatia.
6. V odôvodnených prípadoch môže zodpovedná osoba lehotu uvedenú v predchádzajúcom odseku predĺžiť, a to najviac o ďalších 30 dní. O tejto skutočnosti, ako aj o dôvodoch predĺženia lehoty je povinná bezodkladne informovať oznamovateľa, s výnimkou anonymného oznámenia. Informáciu podľa predchádzajúcej vety zodpovedná osoba neanonymnému oznamovateľovi oznámi písomne poštou (Príloha č. 2 smernice).
7. V prípade potreby doplnenia alebo spresnenia údajov uvedených v oznámení zodpovedná osoba bez zbytočného odkladu vyzve oznamovateľa na jeho doplnenie alebo spresnenie s určením lehoty na uskutočnenie tohto úkonu.
8. Pokiaľ oznámenie smeruje voči konkrétnemu zamestnancovi (ďalej len „*označený zamestnanec*“) alebo starostovi obce, zodpovedná osoba bez zbytočného odkladu oboznámi označeného zamestnanca alebo starostu s obsahom oznámenia a umožní mu vyjadriť sa k nemu, ako aj predložiť doklady, písomnosti či iné informácie potrebné na spoľahlivé preverenie veci. Pri oboznámení zamestnanca alebo starostu obce s obsahom podnetu dodržiava zodpovedná osoba povinnosť uvedenú v článku V. tejto smernice.
9. Zodpovedná osoba je oprávnená v potrebnom rozsahu písomne vyzvať oznamovateľa, ako aj obec, označeného zamestnanca, či starostu na spoluprácu pri preverovaní oznámenia spolu s určením primeranej lehoty na poskytnutie súčinnosti.
10. O výsledku preverenia oznámenia spíše zodpovedná osoba písomný záznam, v ktorom zhrnie skutočnosti, ktoré uvádza oznamovateľ, a zároveň sa vyjadrí ku každej skutočnosti, a to z hľadiska preverenia pravdivosti tvrdených skutočností a z hľadiska posúdenia ich právnej relevancie vo vzťahu k možnému naplneniu prvku protiprávnosti.
11. Pred vyhotovením záznamu o výsledku preverenia oznámenia zodpovedná osoba umožní oznamovateľovi vyjadriť sa k zisteným záverom. Pokiaľ oznamovateľ uvedie nové skutočnosti alebo so zistenými závermi nesúhlasí, zodpovedná osoba sa musí s týmito skutočnosťami a nesúhlasnými námietkami vysporiadať v písomnom zázname o výsledku preverenia oznámenia s uvedeným, či sú tieto skutočnosti a námietky opodstatnené.
12. Výsledok preverenia oznámenia vo forme písomného záznamu je zodpovedná osoba povinná zaslať oznamovateľovi najneskôr do 10 dní od jeho preverenia.
13. Z preverovania oznámenia je zodpovedná osoba vylúčená v nasledujúcich prípadoch:
 - a) ak oznámenie smeruje priamo voči zodpovednej osobe alebo
 - b) ak vzhľadom na skutočnosti uvádzané v oznámení alebo okolnosti prípadu, možno mať pochybnosti o nezáujatosti zodpovednej osoby vzhľadom na pomer zodpovednej osoby k preverovanej veci, k oznamovateľovi alebo k iným dotknutým stranám, ktorých sa podnet tiež priamo alebo nepriamo dotýka.

14. Podanie oznámenia sa nesmie stať podnetom ani dôvodom na vyvodzovanie dôsledkov, ktoré by oznamovateľovi spôsobili akúkoľvek ujmu.
15. Pokiaľ sa v prípade preverovania oznámenia preukáže, že došlo k spáchaniu trestného činu, zodpovedná osoba je túto skutočnosť povinná oznámiť orgánom činným v trestnom konaní.

Článok V.

Zachovanie mlčanlivosti o totožnosti oznamovateľa

1. Zodpovedná osoba a obec Smilno sú povinní zachovávať mlčanlivosť o totožnosti oznamovateľa, a to od prijatia oznámenia, v priebehu jeho preverovania, evidovania a následne aj pri jeho likvidácii po uplynutí doby uchovávania podľa čl. VI. bodu 3. tejto smernice.
2. V prípade, že z informácií, ktoré sú súčasťou alebo prílohou oznámenia, možno vyvodiť totožnosť oznamovateľa, zodpovedná osoba s takýmito informáciami označeného zamestnanca, ani starostu obce neoboznámi, ale vyzve ich len na uvedenie, resp. predloženie skutočností nevyhnutných na spoľahlivé preverenie oznámenia.
3. Zodpovedná osoba je povinná postupovať pri prijímaní, preverovaní a evidovaní oznámení a spracúvaní osobných údajov v oznámeniach v súlade s organizačnými a technickými opatreniami zabezpečujúcimi ochranu údajov oznamovateľa.
4. Výnimkou z tohto ustanovenia je článok IV. bod 15. tejto smernice.

Článok VI.

Evidovanie oznámení

1. Zodpovedná osoba je povinná viesť evidenciu oznámení (Príloha č. 3 smernice), v ktorej zaznamenáva nasledujúce údaje:
 - a) dátum doručenia oznámenia;
 - b) meno, priezvisko a pobyt oznamovateľa (v prípade anonymného oznámenia sa uvedie iba poznámka, že ide o anonymné oznámenie);
 - c) predmet oznámenia;
 - d) výsledok preverenia oznámenia;
 - e) dátum skončenia preverenia oznámenia.
2. Každé novoprijaté oznámenie je zodpovedná osoba povinná bezodkladne zaevidovať v evidencii oznámení pod číslom oznámenia, ktoré pozostáva z poradového čísla jeho doručenia a roku doručenia.
3. Obec je povinná údaje uvedené v odseku 1 uchovávať v evidencii oznámení 3 roky odo dňa doručenia oznámenia.
4. Obec vedie rovnako aj evidenciu zvukových záznamov hovorov podľa čl. III., bod 5 smernice a uchováva ich tri roky od zaznamenania na elektronickom neprepisovateľnom nosiči.

Článok VII.

Oboznamovanie oznamovateľa s výsledkom preverenia oznámenia

1. Zodpovedná osoba je povinná oboznámiť oznamovateľa o:
 - a) postúpení oznámenia inému príslušnému orgánu;
 - b) predĺžení lehoty na preverenie oznámenia;
 - c) potrebe doplnenia alebo spresnenia údajov uvedených v oznámení;

- d) potrebe súčinnosti oznamovateľa pri preverovaní oznámenia;
 - e) možnosti vyjadriť sa k výsledkom oznámenia a zisteným záverom;
 - f) výsledku preverenia oznámenia vo forme písomného záznamu.
2. Zodpovedná osoba je povinná oboznamovať oznamovateľa podľa predchádzajúceho bodu vždy písomne poštou alebo emailom a zabezpečiť preukázateľnosť splnenia tejto povinnosti minimálne po dobu 3 rokov odo dňa doručenia oznámenia.

Článok VIII. Ochrana osobných údajov

1. Obec spracúva osobné údaje **v rozsahu:**
- titul, meno, priezvisko, adresa pobytu oznamovateľa;
 - titul, meno, priezvisko, pracovná pozícia osoby, voči ktorej oznámenie smeruje;
 - titul, meno, priezvisko, pracovná pozícia osoby, ktoré podajú zodpovednej osobe k oznámeniu vysvetlenie;
- na účel** riadneho prijatia, preverovania a evidovania oznámenia.
2. Uvedené osobné údaje budú spracúvané po dobu 3 rokov od prijatia oznámenia v súlade so zákonom o ochrane oznamovateľov.
3. Získané osobné údaje nepodliehajú profilovaniu ani automatizovanému rozhodovaniu. Obec nezamýšľa prenos osobných údajov do tretej krajiny ani medzinárodnej organizácie.
4. Poskytnutie osobných údajov je dobrovoľné, je však nevyhnutné na riadne prijatie, preverenie a evidovanie oznámenia.
5. Oznamovateľ má právo:
- žiadať o prístup k svojim osobným údajom a o opravu, vymazanie alebo obmedzenie spracúvania svojich osobných údajov;
 - namietat' spracúvanie svojich osobných údajov;
 - na prenosnosť osobných údajov;
 - podať návrh na začatie konania na Úrade na ochranu osobných údajov SR.
6. Oznamovateľ žiada obec o výkon svojich práv v oblasti ochrany osobných údajov emailom na adresu: ou@smilno.sk zodpovednej osoby v oblasti ochrany osobných údajov alebo písomne na adresu obce.
7. Oznamovateľ dbá na to, aby poskytnuté osobné údaje boli pravdivé a aktuálne.

Článok IX. Záverečné ustanovenia

1. Smernica o postupe pri podávaní, preverovaní a evidovaní podnetov oznamovateľov protispoločenskej činnosti nadobúda účinnosť dňa 1. októbra 2019.
2. Starosta obce oboznámi všetkých zamestnancov so Smernicou o postupe pri podávaní, preverovaní a evidovaní podnetov oznamovateľov protispoločenskej činnosti č. 5/2019 a zabezpečí jej uplatňovanie a dodržiavanie.
3. Smernica je záväzná pre všetkých zamestnancov a jej nedodržiavanie bude hodnotené ako porušenie povinností zamestnanca.
4. Smernica podlieha aktualizácii podľa potrieb a zmien kompetencií a zodpovedností. Zmeny smernice sa vykonávajú vydaním jej dodatku.

V Smilne dňa 30.9.2019

.....
Bc. Vladimír Baran
starosta obce

<p>Obec Smilno Smilno 194 086 33</p> <p>IČO: 00 322 571</p>	<p>SMERNICA Č. 5/2019 O POSTUPE PRI PODÁVANÍ, PREVEROVANÍ A EVIDOVANÍ OZNÁMENÍ PROTISPOLOČENSKEJ ČINNOSTI</p>	<p>Príloha č. 1 Vzor zápisnice o prijatí oznámenia podľa čl. III, bodu 1. smernice</p>
--	---	---

ZÁPISNICA O PRIJATÍ OZNÁMENIA

<p>Oznámenie prijaté dňa:</p>	<p>Spôsob podania oznámenia:</p>
--------------------------------------	---

<p>Údaje o oznamovateľovi:</p>	
<p>Neanonymné oznámenie:</p>	<p>Anonymné oznámenie:</p>
<p>Titul, meno, priezvisko:</p>	
<p>Adresa pobytu:</p>	

<p>Predmet oznámenia:</p>
<p> </p>

<p>Počet príloh / dokumentov odovzdaných oznamovateľom:</p>	<p>Zápisnicu spísal:</p>
--	---------------------------------

<p>Obec Smilno Smilno 194 086 33 IČO: 00 322 571</p>	<p>SMERNICA Č. 5/2019 O POSTUPE PRI PODÁVANÍ, PREVEROVANÍ A EVIDOVANÍ OZNÁMENÍ PROTISPOLOČENSKEJ ČINNOSTI</p>	<p>Príloha č. 2 Vzor oznámenia o predĺžení lehoty preverenia oznámenia podľa čl. IV, bodu 6. smernice</p>
--	--	--

Adresát – meno, priezvisko

Adresa bydliska

V _____ dňa _____

VEC: Oznámenie o predĺžení lehoty na vybavenie oznámenia

Dňa _____ nám bolo doručené Vaše oznámenie podľa zákona č. 54/2019 Z. z. o ochrane oznamovateľov protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 54/2019 Z. z.“) vo veci:

Predmetné oznámenie nie je možné vybaviť v zákonom stanovenej lehote 90 dní odo dňa prijatia oznámenia, a to z týchto závažných dôvodov:

V súlade s § 10 ods. 5 zákona č. 54/2019 Z. z. Vám

o z n a m u j e m e,

že z vyššie uvedených závažných dôvodov predlžujeme lehotu na vybavenie Vášho oznámenia o _____ dní.

S pozdravom

starosta Obec Smilno

Obec Smilno Smilno 194 086 33 IČO: 00 322 571	SMERNICA Č. 5/2019 O POSTUPE PRI PODÁVANÍ, PREVEROVANÍ A EVIDOVANÍ OZNÁMENÍ PROTISPOLOČENSKEJ ČINNOSTI	Príloha č. 3 Vzor zápisnice o prijatí oznámenia podľa čl. VI, bodu 1 smernice
---	---	---

EVIDENČNÝ LIST O PRIJATOM OZNÁMENÍ č./.....

Oznámenie prijaté dňa:	Spôsob podania oznámenia:
Výzva na doplnenie oznámenia zaslaná dňa:	Lehota na doplnenie oznámenia dňa:
Oznámenie doplnené dňa:	

Údaje o oznamovateľovi:	
Neanonymné oznámenie:	Anonymné oznámenie:
Titul, meno, priezvisko:	
Adresa pobytu:	
Predmet oznámenia:	
Výsledok preverenia oznámenia:	
Dátum skončenia preverenia oznámenia:	Evidenčný list spísal:

<p>Obec Smilno Smilno 194 086 33</p> <p>IČO: 00 322 571</p>	<p>SMERNICA Č. 5/2019 O POSTUPE PRI PODÁVANÍ, PREVEROVANÍ A EVIDOVANÍ OZNÁMENÍ PROTISPOLOČENSKEJ ČINNOSTI</p>	<p>Príloha č. 4 Vzor oznámenia protispooločenskej činnosti</p>
--	---	---

OZNÁMENIE PROTISPOLOČENSKEJ ČINNOSTI

Dátum oznámenia:

Údaje o oznamovateľovi:

Neanonymné oznámenie:

Anonymné oznámenie:

Titul, meno, priezvisko:

Adresa pobytu:

Predmet oznámenia:

Počet príloh / dokumentov:

Podpis oznamovateľa:

<p>Obec Smilno Smilno 194 086 33</p> <p>IČO: 00 322 571</p>	<p>SMERNICA Č. 5/2019 O POSTUPE PRI PODÁVANÍ, PREVEROVANÍ A EVIDOVANÍ OZNÁMENÍ PROTISPOLOČENSKEJ ČINNOSTI</p>	<p>Príloha č. 5 Poučenie oznamovateľa k oznamovaniu protispoločenskej činnosti</p>
--	---	---

POUČENIE OZNAMOVATEĽA K OZNAMOVANIU PROTISPOLOČENSKEJ ČINNOSTI

Zákon č. 54/2019 Z. z. o ochrane oznamovateľov protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov upravuje:

- podmienky poskytovania ochrany osobám v pracovnoprávnom vzťahu v súvislosti s oznamovaním kriminality alebo inej protispoločenskej činnosti,
- práva a povinnosti osôb pri oznamovaní protispoločenskej činnosti a
- zriadenie, postavenie a pôsobnosť Úradu na ochranu oznamovateľov protispoločenskej činnosti.

Kto? Za oznamovateľa sa považuje fyzická osoba, ktorá **v dobrej viere** urobí oznámenie orgánu príslušnému na prijatie oznámenia, úradu alebo zamestnávateľovi.

Podmienkou pri akomkoľvek oznámení je, aby toto bolo urobené **v dobrej viere**, teda aby osoba, ktorá vzhľadom na okolnosti, ktoré sú jej známe, a vedomosti, ktoré v čase oznámenia má, sa odôvodnene domnievala, že uvádzané skutočnosti sú pravdivé. **Ak osoba nekoná v dobrej viere na ochranu nemá nárok.**

Čo? Zákon rozlišuje **oznámenie** a **kvalifikované oznámenie**. **Oznámením** sa rozumie uvedenie skutočností, ktoré sa týkajú protispoločenskej činnosti, o ktorých sa osoba dozvedela v súvislosti s výkonom svojho zamestnania, povolania, postavenia alebo funkcie alebo v súvislosti s činnosťou vo verejnom záujme. **Kvalifikované oznámenie** je také, ktoré môže prispieť alebo prispelo k objasneniu **závažnej protispoločenskej činnosti** alebo k zisteniu alebo usvedčeniu páchatel'a. Pri kvalifikovanom oznámení je poskytnutá ochrana dôraznejšia a pre oznamovateľa jednoduchšia.

Ako? Pri oznámení možno využiť **interný** alebo **externý kanál**.

Interný kanál

Ide o akékoľvek oznámenie protispoločenskej činnosti **zamestnávateľovi**, ktoré má pomôcť samotnému zamestnávateľovi, aby si chránil svoju dobrú povesť a svoje vlastné zdroje, zároveň vytvára priestor, aby sa vyhol prípadným postihom, v niektorých prípadoch aj trestnej zodpovednosti právnickej osoby. Malo by to teda byť v jeho záujme, aby so svojim zamestnancami komunikoval.

Na koho sa môže oznamovateľ obrátiť? Zamestnávateľ je povinný určiť organizačnú zložku alebo osobu (tzv. **zodpovednú osobu**), ktorá plní úlohy zamestnávateľa. V obci je zodpovednou osobou hlavná kontrolórka, prednostka úradu a vedúca referátu ekonomických činností.

Zákon však naďalej zachováva povinnosť občanov oznámiť alebo prekaziť trestný čin v zmysle osobitných predpisov (§ 340 a 341 trestného zákona).

Oznámenie protispoločenskej činnosti nie je porušením zmluvnej povinnosti zachovávať **mlčanlivosť**, a to ani ak ide o povinnosť vyplývajúcu z výkonu zamestnania, povolania, postavenia alebo funkcie (toto ale neplatí pri špecifických citlivých informácií napr. utajovaných skutočností, poštového tajomstva, obchodného tajomstva, bankového tajomstva, telekomunikačného tajomstva, daňového tajomstva, dôverných štatistických údajov, údajov zo zdravotnej dokumentácie, povinnosti mlčanlivosti príslušníkov spravodajských služieb alebo o povinnosť mlčanlivosti pri poskytovaní právnych služieb).

Aj napriek tomu však nemožno vylúčiť, že zamestnávateľ nezačne voči oznamovateľovi robiť „odvetné opatrenia“. Ak sa oznamovateľ domnieva, že v súvislosti s oznámením sú voči nemu urobené pracovnoprávne úkony (napríklad zníženie platu, preloženie, ukončenie pracovného pomeru a pod), s ktorými nesúhlasí, môže do 15 dní požiadať **Úrad na ochranu oznamovateľov**, aby pozastavil účinnosť takýchto úkonov. Ak zamestnávateľ nepreukáže, že takýto úkon nemá príčinnú súvislosť s oznámením, úrad pozastaví na 30 dní takýto pracovnoprávny úkon. Oznamovateľa zároveň poučí, že môže požiadať súd, o vydanie neodkladného opatrenia. Ak je takýto návrh podaný, pozastavenie trvá až do rozhodnutia súdu o samotnom návrhu. Keďže úrad poskytuje aj právne poradenstvo, bude oznamovateľom radiť a pomáhať.

Externý kanál

Odlíšná je situácia ak niekto podá tzv. **kvalifikované oznámenie**, čo znamená že oznamovateľ oznámi **závažnú protispoločenskú činnosť**, teda vybrané trestné činy, ale aj iné trestné činy za ktoré zákon ustanovuje trest odňatia slobody so sadzbou prevyšujúcou tri roky, resp. závažnejšie správne delikty.

Ako požiadať o ochranu? Pre uplatnenie ochrany v rámci externého kanálu je potrebné podať žiadosť prokurátorovi písomne alebo ústne do zápisnice (napríklad aj na polícii pri podaní trestného oznámenia). Poskytnutím ochrany prokurátorom (tento najskôr preverí, či sú splnené podmienky) sa oznamovateľ stáva **chráneným oznamovateľom**, ktorému prináležia práva a povinnosti podľa zákona. Obdobné právomoci má správny orgán, ktorý koná o vybraných správnych deliktoch (napr. správny orgán na úseku životného prostredia a podobne).

Inak povedané, bez súhlasu **úradu** je každý takýto „negatívny“ pracovnoprávny úkon neplatný. Najviac zamestnávateľ, ak urobí takýto úkon bez súhlasu úradu, môže dostať pokutu od úradu až 2000 eur. Rovnako môže byť sankcionované porušenie povinnosti zachovávať mlčanlivosť o totožnosti oznamovateľa.

Chránený oznamovateľ požíva ochranu Úradu na ochranu oznamovateľov. Zamestnávateľ môže urobiť právny úkon alebo vydať rozhodnutie v pracovnoprávnom vzťahu voči chránenému oznamovateľovi, na ktorý nedal súhlas, len so súhlasom úradu. Úrad súhlas udelí, len ak zamestnávateľ preukáže, že navrhovaný pracovnoprávny úkon nemá žiadnu príčinnú súvislosť s kvalifikovaným oznámením (dôkazné bremeno je teda na zamestnávateľovi, nie na zamestnancovi). V opačnom prípade **úrad** žiadosť zamestnávateľa o udelenie súhlasu zamietne. Proti rozhodnutiu úradu o žiadosti o udelenie súhlasu nie je možné podať odvolanie.

Do kedy ochrana trvá? Ochrana oznamovateľa trvá počas, ale aj po skončení trestného konania alebo konania o správnom delikte, a to až 3 roky.

Iné spôsoby zániku ochrany:

- v prípade vzdania sa ochrany formou písomného oznámenia chráneného oznamovateľa úradu,

- skončením alebo zánikom pracovnoprávneho vzťahu chráneného oznamovateľa,
- odsúdením chráneného oznamovateľa za trestný čin krivého obvinenia alebo krivej výpovede alebo krivej prísahy v súvislosti s urobením kvalifikovaného oznámenia.

A čo odmena? Chránený oznamovateľ má právo podať žiadosť o poskytnutie odmeny za kvalifikované oznámenie, a to až do výšky 50-násobku minimálnej mzdy, ak:

- v trestnom konaní na základe jeho kvalifikovaného oznámenia bola podaná obžaloba alebo návrh na schválenie dohody o uznaní viny a prijatí trestu, alebo
- bol schválený zmier a zastavené trestné stíhanie, alebo
- trestné stíhanie bolo podmiennečne zastavené, alebo
- v správnom konaní nadobudlo právoplatnosť rozhodnutie o spáchaní správneho deliktu.

Na poskytnutie odmeny oznamovateľovi nie je právny nárok.

Žiadosť o poskytnutie odmeny je možné podať do 6 mesiacov od doručenia oznámenia o poskytnutí ochrany alebo od vydania písomného potvrdenia, že oznamovateľ urobil kvalifikované oznámenie. Túto žiadosť je potrebné podať Úradu na ochranu oznamovateľov. Úrad rozhodne o žiadosti do 3 mesiacov odo dňa jej doručenia.

Zdroj: <https://www.bojprotikorupcii.gov.sk/ochrana-oznamovatelov/>